

§ 49

Tupakka- ja lääkelain valvontasuunnitelman 2020 toteutumisen arviointi Helsingissä

HEL 2021-002317 T 11 00 03

Päätös

Kaupunkiympäristölautakunnan ympäristö- ja lupajaosto päätti hyväksyä esitetyn Helsingin kaupungin ympäristöpalveluiden tupakka- ja lääkelain mukaisen valvontasuunnitelman 2020 toteutumisen arvioinnin.

Kaupunkiympäristölautakunnan ympäristö- ja lupajaosto hyväksyi 21.11.2019 (Ylja 238 §) tupakka- ja lääkelain valvontasuunnitelman vuosille 2020–2024 osana ympäristöterveydenhuollon valvontasuunnitelmaa 2020–2024. Tässä selvityksessä arvioidaan tupakka- ja lääkelain valvontasuunnitelman toteutumista vuonna 2020.

Tupakkatuotteiden ja nikotiininesteiden sekä nikotiinivalmisteiden vähittäismyyntiluvista peritään vuosittainen valvontamaksu. Helsingin kaupungin ympäristöterveydenhuollon taksa sisältää tupakka- ja lääkelain mukaiset vuosittaiset valvontamaksut.

Tupakkavalvonnan toteutuminen vuonna 2020

Tupakkatuotteiden ja nikotiininesteiden vähittäismyyntin kohteet rekisteröitiin vuoden 2020 alkuun asti sekä Tarkastajajärjestelmätietokantaan että valtakunnalliseen ympäristöterveydenhuollon keskitettyyn VATI-järjestelmään. Resursseja runsaasti vaativasta kahden tietojärjestelmän rinnakkaiskäytöstä luovuttiin keväällä 2020, kun laskutus saatiin integroitua VATIin. Tupakkatuotteiden ja nikotiinivalmisteiden vähittäismyyntin vuosittaiset valvontamaksut laskutettiin vuoden 2020 alussa vielä Tarkastaja-järjestelmällä, koska Vati-järjestelmässä ei ollut automatisoitua vuosilaskutusta.

Tupakka- ja lääkelain mukaisessa valvontasuunnitelmassa vuodelle 2020 suunniteltiin Helsingissä tehtäväksi yhteensä 548 tarkastusta, mikä oli noin 10 % aikaisempaa enemmän, koska tupakkalaissa tarkoitettujen tuotteiden luvanvaraisen vähittäismyyntin ja tupakointitilojen suunnitellut tarkastusmäärät muutettiin kaikilta osin vastaamaan Sosiaali- ja terveysalan lupa- ja valvontaviraston (Valvira) määrittelemiä tarkastustiheyksiä. Lääkealan turvallisuus- ja kehittämiskeskus Fimea ei ole määritellyt suunnitelmallista tarkastustiheyttä lääkelain perusteella tarkastettaville kohteille. Valvontasuunnitelman mukaisia tarkastuksia

tehtiin yhteensä 422. Näytteitä ei suunniteltu otettavaksi, eikä niitä myöskään otettu.

Koronatilanteesta johtuen suunnitelmallisten tarkastusten tekeminen keskeytettiin maaliskuussa 2020. Tupakka- ja lääkelain mukaista valvontaa alettiin kehittämään, kun todettiin, että koronatilanne tulee jatkumaan pidempään. Tarkastuksiin kehitettiin kesällä 2020 etätarkastusmalli, jossa toiminnan arviointi tehdään toimijan Questback-kyselyllä lähettämien vastausten ja kuvien perusteella. Vuonna 2020 etätarkastus tehtiin 205 toimipaikkaan.

Tupakkatuotteiden ja nikotiininesteiden vähittäismyyntilupia käsiteltiin 62 ja nikotiinivalmisteiden vähittäismyyntilupia 50.

Asuntoyhteisöjen tupakointikieltohakemuksia käsiteltiin yhteensä 47 ja kieltojen valvontatarkastuksia tehtiin 153.

Tupakkalain valvonnan painopistealueena 2020-2024 on yhteistyö ehkäisevän päihdetyön kanssa. Ympäristöpalveluilla oli vuonna 2020 edustaja Helsingin ehkäisevän päihdetyön -verkostossa, Savuton Helsinki -verkostossa sekä Helsingin Pakka-toiminnassa.

Laittoman kaupan ehkäisy ja viranomaisten välinen yhteistyö ovat painopistealueena 2020-2021. Tarkastuksia pyritään tekemään mahdollisuuksien mukaan yhteistyössä muiden viranomaisten kanssa, esimerkiksi elintarvikevalvonnan, alkoholivalvonnan, työsuojeluvalvonnan, tullin tai poliisin kanssa. Koronatilanteesta johtuen yhteistarkastuksia ei tehty vuonna 2020.

Tupakkalaissa tarkoitettujen tuotteiden myyntipaikat

Helsingissä on noin 680 tupakkalaissa tarkoitettujen tuotteiden suunnitelmallisen valvonnan piirissä olevaa vähittäis- ja tukkumyyntipaikkaa. Tupakkalaissa tarkoitettujen tuotteiden vähittäis- ja tukkumyyntipaikkoihin tehtiin 250 suunnitelmallista tarkastusta tavoitteen ollessa 390 tarkastusta. Tarkastustavoite toteutui 64 %:sesti.

Tupakointitilat

Ympäristöpalveluiden tiedossa olevia tupakointitiloja on Helsingissä 76. Määrä on hiukan vähentynyt edellisvuosista, koska ravintolat ovat remontoineet tupakointitiloja pois käytöstä. Ravintoloihin, joihin on rakennettu erillinen tupakointitila, tehtiin kuusi suunnitelmallista tarkastusta tavoitteen ollessa 26. Tarkastustavoite toteutui 23 %:sesti.

Yleisötilaisuudet

Tupakkalain valvontaohjelman painopisteenä oli vuosina 2016 - 2017 tupakkalain säännösten noudattaminen ulkoalueilla järjestettävissä yleisissä tilaisuuksissa. Aiempina vuosina tarkastuksilla havaittujen puutteiden takia oli tarkoituksenmukaista suunnitella tarkastuksia myös ohjelmakaudelle 2020-2024. Yleisötilaisuuksiin suunniteltiin tehtävän neljä tarkastusta. Koronatilanteesta johtuen Helsingissä ei järjestetty kesällä 2020 yhtään suurta yleisötilaisuutta, jossa olisi ollut tupakkatuotteiden vähittäismyyntiä, joten tarkastuksia ei tehty.

Nikotiinivalmisteet

Helsingissä on noin 370 nikotiinivalmisteiden vähittäismyyntipaikkaa. Nikotiinivalmisteiden vähittäismyyntipaikkoihin tehtiin 166 suunnitelmallista tarkastusta tupakkatuotteiden ja nikotiininesteiden tarkastusten yhteydessä tavoitteen ollessa 130 tarkastusta. Tarkastustavoite toteutui 100 %:sesti.

Toteutunut ja laskennallinen työpanos

Valvontasuunnitelmassa vuodelle 2020 henkilöstöresursseja oli kaikkien tupakka- ja lääkelain valvontaan arvioitu käytettävän 3,9 henkilötyövuotta (htv). Tupakkavalvontaan käytettyä työaikaa on vaikea määrittellä tarkasti, koska valvontaa tekevien viranhaltijoiden tehtäviin kuuluu myös muita kuin tupakkavalvonnan tehtäviä. Tupakkavalvontaan käytetyn työajan toteutumisen arviointi perustuukin käytettävissä olevan henkilöstön määrään, tarkastusmääriin sekä päätösten ja selvitystöiden mukaan tehtyyn arvioon.

Arvion mukaan toteutunut työpanos oli 4,1 henkilötyövuotta. Suunnitelmalliseen tupakka- ja lääkelain mukaiseen valvontaan käytettiin 0,8 henkilötyövuotta. Muuhun tupakkalain mukaiseen valvontaan käytettiin 3,3 henkilötyövuotta.

Tulot tupakkavalvonnasta

Tupakkavalvonnasta saadut tulot olivat 789 776 euroa.

Tupakkatuotteiden, nikotiininesteiden ja nikotiinivalmisteiden vähittäismyyntilupahakemusten sekä nikotiininesteiden vähittäismyyntiä koskevan ilmoituksen ja tukkumyynti-ilmoituksen käsittelystä peritään maksu.

Vuonna 2020 hakemusten ja ilmoitusten käsittelystä perittiin 24 250 euroa. Tupakkatuotteiden, nikotiininesteiden ja nikotiinivalmisteiden vähittäismyyntilupien haltijoilta sekä tukkumyyntipaikoilta peritään myyntipistekohtainen vuosittainen valvontamaksu, mikä kattaa myös kaiken

18.03.2021

Asia/5

suunnitelmallisen valvonnan. Vuonna 2020 vuosittaisia valvontamaksuja perittiin 735 595 euroa.

Asuntoyhteisöjen tupakointikieltohakemusten käsittelystä peritään maksu. Vuonna 2020 hakemusten käsittelystä perittiin 29 931 euroa.

Tupakka- ja lääkelain mukaisesta valvonnasta saadut tulot eivät ole kohdentuneet ympäristöpalveluissa tehtävään tupakkavalvontaan, vaan valvontatulot menevät Helsingin kaupungille.

Esittelijä

yksikön päällikkö
Heidi Öjst

Lisätiedot

Anna Petäjaniemi, vs. terveystieteiden tutkija, puhelin: 310 32059
anna.petajaniemi(a)hel.fi

Muutoksenhaku

Muutoksenhakukielto, valmistelu tai täytäntöönpano

Otteet

Ote

Etelä-Suomen aluehallintovirasto (Helsingin toimipaikka)

Päätösehdotus

Päätös on ehdotuksen mukainen.

Esittelijä

yksikön päällikkö
Heidi Öjst

Lisätiedot

Anna Petäjaniemi, vs. terveystieteiden tutkija, puhelin: 310 32059
anna.petajaniemi(a)hel.fi

Muutoksenhaku

Muutoksenhakukielto, valmistelu tai täytäntöönpano

Otteet

Ote

Etelä-Suomen aluehallintovirasto (Helsingin toimipaikka)

Tiedoksi

Postiosoite
PL 58200
00099 HELSINGIN KAUPUNKI
Kaupunkiympäristö@hel.fi

Käyntiosoite
Työpajankatu 8
Helsinki 58
<https://www.hel.fi/>

Puhelin
09 310 1691
Faksi

Y-tunnus
0201256-6

Tilinro
FI06 8000 1200 0626 37
Alv.nro
FI02012566

18.03.2021

Asia/5

Ympäristöterveysyksikkö